

**Wspólna uchwała nr 01/2022 z 01.04.2022 r.
Komitetów Naukowych i Problemowych Wydziału I PAN w sprawie
projektu ustawy o Akademii Kopernikańskiej**

Komitety Naukowe i Problemowe działające przy Wydziale I – Nauk Humanistycznych i Społecznych Polskiej Akademii Nauk z zaniepokojeniem przyjęły inicjatywę ustawodawczą Prezydenta RP wnoszącą do Sejmu projekt ustawy dotyczący powołania Akademii Kopernikańskiej.

Środowisko akademickie, skupione w Komitetach PAN, już w kwietniu 2021 roku sprzeciwiło się tej inicjatywie, dostrzegając w niej zagrożenie dla niezależności polskiej nauki i dalszego istnienia Polskiej Akademii Nauk. To stanowisko w pełni podtrzymujemy. Podzielamy również głos Towarzystwa Naukowego Warszawskiego wyrażony uchwałą z dn. 16 marca 2022 r. i apelujemy o odstąpienie od dalszego procedowania nad tą ustawą i wycofanie projektu z Sejmu.

Podkreślamy, że to nie jest właściwy czas, aby podejmować tego rodzaju inicjatywy w cieniu tragedii wojny, bez konsultacji środowiskowych.

1. Komitet Nauk o Literaturze PAN
2. Komitet Nauk Historycznych PAN
3. Komitet Socjologii PAN
4. Komitet Badań nad Migracjami PAN
5. Komitet Nauk o Kulturze PAN
6. Komitet Nauk Demograficznych PAN
7. Komitet Naukoznawstwa PAN
8. Komitet Nauk Etnologicznych PAN
9. Komitet Nauk o Kulturze Antycznej PAN
10. Komitet Etyki w Nauce PAN
11. Komitet Słowianoznawstwa PAN
12. Komitet Nauk Filozoficznych PAN
13. Komitet Nauk Pedagogicznych PAN
14. Komitet Historii Nauki i Techniki PAN
15. Komitet Statystyki i Ekonometrii PAN
16. Komitet Nauk Pra- i Protohistorycznych PAN
17. Komitet Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach PAN
18. Komitet Psychologii PAN
19. Komitet Nauk o Finansach PAN
20. Komitet Nauk Politycznych PAN
21. Komitet Nauk Ekonomicznych PAN
22. Komitet Nauk Prawnych PAN
23. Komitet Nauk Organizacji i Zarządzania PAN
24. Komitet Nauk o Sztuce PAN

SOCIETAS SCIENTIARUM VARSAVIENSIS TOWARZYSTWO NAUKOWE WARSZAWSKIE

Warszawa, 16 marca 2022

UCHWAŁA Nadzwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego

Apel o wycofanie z parlamentarnego procedowania projektu Ustawy o „Akademii Kopernikańskiej”

W dniu 2 03 2022 został złożony do Sejmu przez Prezydenta RP, ze wsparciem Ministerstwa Edukacji i Nauki, projektu Ustawy o „Akademii Kopernikańskiej” (Druk sejmowy nr 2070), a już w dniu 12 03 ten projekt został skierowany do I czytania na posiedzeniu Sejmu. Złożony projekt jest prawie tożsamy w warstwie merytorycznej z ubiegłorocznym projektem ustawy o Narodowym Programie Kopernikańskim, który wywołał falę bezprecedensowej krytyki w całym środowisku akademickim. **Towarzystwo Naukowe Warszawskie, po głosowaniu w trybie Nadzwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego, apeluje do Sejmu RP o wycofanie powyższego projektu Ustawy z dalszego procedowania.**

Nasze Towarzystwo, zrzeszające reprezentatywną dla całej nauki 450-osobową elitę uczonych warszawskiego środowiska akademickiego, jest szczególnie uczulone na wszelkie działania władzy centralnej w sposób istotny zmieniające uzgodnione i zaakceptowane reguły organizacji i finansowania badań naukowych w kraju. Przez wiele lat ten sektor był marginalizowany i głęboko niedofinansowany. Było to jednym z powodów dramatycznego zubożenia kadrowego sektora B+R w Polsce. Mimo istotnej poprawy warunków pracy, w ogromnym stopniu dzięki funduszom unijnym, nadal brakuje pracowników naukowych w Polsce, zwłaszcza w sektorze powiązonym z biznesem.

By zbliżyć się do poziomu rozwiniętych krajów UE konieczne jest wręcz podwojenie obecnego stanu kadrowego sektora B+R. Brakuje nam kilkudziesięciu tysięcy wysoko kwalifikowanych pracowników naukowo-badawczych. Niestety, ale ta kluczowa dla przyszłości naszego kraju sprawa nadal nie jest przedmiotem poważnej debaty i strategii kolejnych rządów RP.

Ogromnie wiele czasu i energii poświęca się natomiast na przedsięwzięcia o charakterze organizacyjnym i czysto biurokratycznym (np. coraz bardziej skomplikowanym systemom oceny instytucji naukowych, które na dodatek podlegają wręcz woluntarystycznym zmianom, j.np ostatnie zmiany punktacji czasopism naukowych, głównie w obszarze humanistyki). Niestety, w ten nurt działań pozornych, de facto dezorganizujących i wprowadzających niepotrzebne napięcia w środowisku akademickim, wpisuje się projekt Ustawy o „Akademii Kopernikańskiej”.

Pretekstem do złożenia propozycji Ustawy o „Akademii Kopernikańskiej” jest 550 rocznica urodzin Mikołaja Kopernika. Z tej okazji planowana jest niezwykle kosztowna impreza międzynarodowa o ewidentnie propagandowym charakterze. Ma ona mieć ochronę policyjną niczym polityczne spotkanie głów państw, a nie konferencja naukowa poświęcona dziełu naszego wybitnego astronoma. Dodatkowym uzasadnieniem tej inicjatywy ustawodawczej jest deklaratywna chęć istotnego podniesienia poziomu i prestiżu polskiej nauki w świecie. Ma to być osiągnięte m.in. przez utworzenie nowej Międzynarodowej Akademii Kopernikańskiej oraz nowej szkoły wyższej i centrum badawczego.

Pałac Staszica, pok. 06. ul. Nowy Świat 72. 00-330 Warszawa. tel. +48-22-657 27 18

e-mail: sekretariat@tnw.waw.pl

Towarzystwo Naukowe Warszawskie ma status Organizacji Pożytku Publicznego

NIP:525-21-19-559; KRS:0000110663; REGON:001041722

Millenium Bank: 27 1160 2202 0000 0000 2825 3799

Pozwalamy sobie zwrócić uwagę, że prestiż w nauce bierze się z wieloletniego wysiłku naukowców, a nie jakichkolwiek dekretów i arbitralnych mianowań, zwłaszcza bezpośrednio pochodzących od aktualnych organów władzy państwowej. Proponowany tryb tworzenia tej Akademii jest ewidentnym zaprzeczeniem tej prostej i obowiązującej od setek lat reguły, dzięki której Nauka jest jednym z największych osiągnięć cywilizacji gwarantujących nie tylko postęp, ale i zdrowie społeczeństw, co w bezprecedensowy sposób pokazała ogólnoświatowa walka z pandemią.

Jednym z pozytywnych aspektów dokonujących się zmian w zakresie szkolnictwa wyższego i instytutów badawczych jest pomoc finansowa i promowanie zarówno wybitnych osiągnięć jak i instytucji, potocznie nazywanych „ligą bluszczową”. **Mamy uzasadnione wątpliwości czy utworzenie w sposób opisany w projekcie Ustawy nowej instytucji akademickiej o nader pompacyjnej nazwie „Szkoła Główna Mikołaja Kopernika” doprowadzi do powstania w kraju nowej prestiżowej uczelni. Z pewnością wywoła niepotrzebne zatargi i podziały.** Przykładowo w astronomii i szerzej badaniach kosmicznych, są w kraju instytuty o międzynarodowej reputacji. Tworzenie ad hoc nowych będzie generowało wielkie koszty, a ewentualnych pozytywnych efektów nie należy spodziewać się szybko. Poza tym skąd mają się pojawić rzesze wybitnych badaczy pracujących w tej nowej instytucji? Podobnie w innych proponowanych obszarach tematycznych. **W uzasadnieniu projektu nie ma nawet śladu studium wykonalności.** Jest za to multum pompacyjnej frazeologii. Bardzo precyzyjne są za to oszacowania kosztów osobowych, co wyraźnie wskazuje o co naprawdę w tym projekcie chodzi.

W nauce rewolucje są koniecznością, ale jedynie w sferze poznawczej. Tworzeniu nowych instytucji musi towarzyszyć poważny namysł i spojrzenie na całość sektora w kontekście strategicznych potrzeb kraju. Polska nie jest krajem podnoszącym się z ruin wojennych, co wymagało ekstraordynaryjnych posunięć w latach pięćdziesiątych. A nawet wtedy takie kroki jak utworzenie Polskiej Akademii Nauk na bazie Polskiej Akademii Umiejętności i naszego Towarzystwa Naukowego Warszawskiego były poprzedzone poważną refleksją i towarzyszyło temu zaangażowanie najwybitniejszych uczonych polskich owego czasu. I dlatego PAN, a w szczególności instytuty naukowe PAN przetrwały próbę czasu i są jednym z uznawanych w świecie i kraju fundamentów nauki w Polsce.

Nie miejsce tu ani czas na szczegółową analizę samej propozycji ustawowej. Kuriozalnych błędów oraz niespójności jest w niej zbyt wiele. Jednym z wielu przykładów jest wyodrębnienie astronomii w nazwie pierwszej Izby: „Astronomii i Nauk Matematyczno-Przyrodniczych”. Przecież wiadomo od czasów antycznych, że astronomia jest fundamentalną częścią nauk matematyczno-przyrodniczych, a nie bytem odrębnym, a dzieło Kopernika jest tego jednym z najbardziej spektakularnych przykładów.

Osobną inicjatywą zawartą w projekcie jest przyznawanie stypendiów oraz nagród „Kopernikańskich”. Przecież mamy w kraju instytucje, które tego z powodzeniem dokonują i nie jest konieczne tworzenie osobnych i kosztownych bytów organizacyjnych, a co najwyżej stosowna delegacja oraz gwarancje budżetowe.

Podsumowując, **zwracamy się z apelem o odstąpienie od dalszego procedowania projektu Ustawy, tym bardziej, że mimo zapewnień złożonych przez MEiN w ubiegłym roku, projekt ten nie podlegał konsultacji społecznej.** Wielce negatywne reakcje uczonych będącymi członkami naszego Towarzystwa, skupiającego reprezentatywną dla całej nauki 450-osobową elitę uczonych warszawskiego środowiska akademickiego, wskazują na zarzewie kolejnego poważnego konfliktu i deprecjacji autorytetu najwyższych Organów Państwa.

Zwracamy także uwagę na wyjątkowo niesprzyjający okres dla poważnego procedowania tak radykalnych, kontrowersyjnych i kosztownych projektów. Przecież Polska musi się teraz skupić na wielkim konflikcie u naszych granic, niosącym konieczność ogromnego wysiłku solidarnościowego i to w czasie trwającej pandemii, narastającej wybuchowo inflacji oraz innych poważnych niepokojów i podziałów w naszym społeczeństwie. Generowanie nowych niczego dobrego nie przyniesie.